

Signalementen

**John Edwards & Jack Kemp (chairs):
Russia's Wrong Direction: What the
United States Can and Should Do.**

*New York: The Council on Foreign
Relations (www.cfr.org), 2006
(Independent Task Force Report No. 57);
82 blz.; \$ 15,-; ISBN 0-87609-352-7*

Na het uiteenvallen van de Sovjetunie was er een fase van goede verstandhouding tussen de Verenigde Staten en Rusland. Maar vooral tijdens de tweede termijn van president Poetin traden veranderingen op in de Russische samenleving en in het buitenlands beleid, die vragen deden rijzen in de Verenigde Staten en die dit land voor problemen stelde. Vandaar de instelling van een *Task Force* van 25 leden, afkomstig uit de wetenschappelijke- en zakenwereld en uit de politieke, diplomatieke, ambtelijke en militaire sfeer, om aanbevelingen te doen over een te volgen Amerikaanse Ruslandbeleid. Daartoe werden Amerikaanse en Russische kopstukken en experts geïnterviewd. Ook werden de Russische economische transformaties, de zogenaamde 'de-democratisering' en de huidige Amerikaans-Russische betrekkingen onderzocht. Daarbij concentreerde men zich op die onderdelen waarbij Russisch-Amerikaanse samenwerking, zoals op het gebied van nucleaire programma's (Iran), van doorslaggevend belang was. Een van de conclusies is dat in de nabije toekomst de belangrijkste negatieve factor in de Amerikaans-Russische betrekkingen die samenwerking bemoeilijkt, waarschijnlijk het ontluikend autoritair systeem in Rusland is. 'This trend will make it harder for the two sides to find common ground and harder to cooperate even when they do. It makes the future direction of Russian politics much less predictable.' (blz. 70) De opvattingen over de consequenties van het ondemocratische karakter van de

huidige Russische maatschappij voor de onderlinge samenwerking worden overigens door sommige leden van de *Task Force* bekritiseerd. Zo betoogt Richard R. Burt, van 1985-1989 ambassadeur in de Duitse Bondsrepubliek, dat men door in de huidige fase van de Amerikaans-Russische verhoudingen democratisering tot spil van het beleid te maken, het risico loopt van 'undermining our other critical objectives in working with Moscow'. Ook tijdens de Koude Oorlog, zo betogen enkele andere leden van de *Task Force*, bleek ondanks verschillen en conflicten samenwerking mogelijk, waar het ging om 'de facto shared goals'. De meest algemene aanbeveling van de *Task Force* is dat – gezien de vaak teleurstellende relaties op diverse terreinen – een beleid van 'selective co-operation' moet worden nagestreefd 'rather than seek a broad "partnership" that is now feasible' (blz. xi). Voor de aanbevelingen op de diverse onderdelen van het beleid, raadplege men het rapport. (F.v.d.B.)

**Michael R. Gordon & General Bernard
E. Trainor: Cobra II. The Inside Story of
the Invasion and Occupation of Iraq.**

*New York: Pantheon Books, 2006; xxxii
+ 603 blz.; \$ 27,95; ISBN 0-375-42262-5*

Cobra II is een intensief onderzoek naar alle relevante aspecten van de Amerikaanse invasie en bezetting van Irak. Cobra II was de naam die de Amerikaanse luitenant-generaal David McKiernan gaf aan de opmars van zijn troepen naar Bagdad. Dit in navolging van generaal Patton, wiens uitbraak in juli 1944 in Normandië, op weg naar de bevrijding van Frankrijk, onder de naam Cobra de geschiedenis inging. Het onderzoek in Cobra II geschiedt onder verwijzing naar de Pruisische strateeg Von Clausewitz (1780-1831), die van mening was

dat de allerbelangrijkste en meest omvattende strategische vraag die staatsman en militair dienen te stellen wanneer zij van plan zijn een oorlog aan te gaan, de vraag is op welk soort oorlog zij afkoersen. In hun studie analyseren de beide auteurs, 'from the ground up', op basis van het bestaande materiaal (o.m. rapporten van beide zijden en vele gesprekken met hoge Amerikaanse ambtenaren en militaire stafleden, alsmede talloze leden van de strijdkrachten) de voorbereiding van de invasie, het ideeëngoed waarop die was gebaseerd, waarom en hoe de oorlog werd gepland, de wijze waarop die (aan weerszijden) werd gevoerd, de misvattingen die er aan beide zijden bestonden, enz. De auteurs komen tot de conclusie dat de strategie van de door de Amerikanen geleide campagne 'by and large worked'; zij het dat men na afloop van de oorlog, die president Bush op 1 mei 2003 als gewonnen verklaarde, geconfronteerd werd met een, vooralsnog onbesliste, nieuwe en veel gevaarlijker fase in het conflict. In een bijlage treft men nog niet eerder gepubliceerde interne documenten aan, die betrekking hebben op de planning en uitvoering van de oorlog en op de situatie vlak na de val van Bagdad. Zo ook de openbare verordening waarmee L. Paul Bremer het Irakese leger ontbond. (F.v.d.B.)

**Walter Posch (red.): Iranian chal-
lenges.**

*Parijs: European Union Institute for
Security Studies (www.iss.europa.eu);
Chaillot Paper, no. 89, mei 2006; 135 blz.;
ISBN 92-9189-092-7*

In de context van de crisisachtige betrekkingen tussen Iran en het westen (die overigens al dateren van 1979, het jaar waarin de Islamitische Republiek werd uitgeroepen) wordt in

Deze rubriek staat onder redactie van dr Fenna van den Burg (F.v.d.B.), die ook alle bijdragen aan deze aflevering verzorgde.

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website: www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions

dit *Chaillot Paper* in een aantal essays de huidige situatie in Iran doorgelicht. Aan de orde komen: 1 de binnenlandse situatie (o.a. de presidentsverkiezingen van 2005, de toekomst van de hervormingsbeweging, de godsdienstige en etnische verhoudingen en de daarmee samenhangende veiligheidsaspecten); 2 Irans regionale en strategische belangen, zijn defensie- en nucleaire politiek; en 3 Irans betrekkingen met het Westen (de mogelijkheden van een dialoog). Een van de conclusies is dat er vooralsnog, ondanks de radicalisering, weinig dramatische veranderingen hebben plaatsgevonden. Iran wordt nog steeds geconfronteerd met dezelfde 'geopolitieke eenzaamheid' en zijn economie is nog steeds niet in staat de banen te scheppen die het 'desperately needs for its well-educated young population'. Dit neemt niet weg dat een jongere generatie radicale islamisten, allen met een 'Wachters van de Revolutie'-achtergrond en met acht jaar oorlogservaring in de strijd tegen Irak, thans de touwtjes in handen heeft. Zij hebben geen weet van de 'internationale cultuur' en cultiveren een 'inward-looking Iranian-Shiite worldview, being extremely proud of their Persian and Shiite identity'. Dit betekent niet dat zij tegen elke prijs de confrontatie zullen zoeken, maar wel dat zij van een onbuigzaam slag zijn. Verslechtering van de betrekkingen met Iran is dientengevolge mogelijk en zelfs waarschijnlijk. Wat Europa betreft, zijn Amerikaanse militaire acties, maar evenzeer Iraans kernwapenbezit, weinig aantrekkelijke opties, terwijl ook aan een (zwaar) sanctiebeleid grote nadelen kleven. Posch bepleit in zijn concluderend artikel een Europees drie-sporenbeleid. Die bestaat ten eerste uit het trachten met Iran te blijven communiceren, maar daarbij naast positieve ook negatieve prikkels

te hanteren. Die mogen echter niet van dien aard zijn, dat ze bedoeld zijn Irans economie te vernietigen of het land op de knieën te krijgen. Ten tweede dient Turkije als een duidelijke (Europese) regionale speler te worden ingeschakeld. Er zijn voor de EU redenen aan te voeren tegen het in zee gaan met Turkije, maar 'there are many more reasons for the Europeans to embrace Turkey and to make it an obvious European actor in the region'. Ten derde dient de EU te streven naar 'heropening van de dialoog'. Wat dit betreft ligt de bal thans bij de Iraniërs. De eerste stap op weg naar 'confidence building' zou matiging zijn van hun agressieve propaganda en van de 'often outrageous rhetoric against countries in the region and against the EU'. (F.v.d.B.)

Atzo Nicolai: Nederland Europa. Van droom naar daad.

Den Haag: Ministerie van Buitenlandse Zaken, 19 mei 2006; 90 blz. (gratis te bestellen via www.minbuza.nl/publicaties-bestellen)

De (thans ex-) staatssecretaris voor Europese Zaken gaat in deze publicatie nader in op de afwijzing door het Nederlandse volk van de Europese Grondwet. Hij zet het belang van voortzetting van de pogingen de Europese samenwerking verder te ontwikkelen uiteen, maar gaat tevens in op een aantal punten van kritiek. Hij geeft aan hoe het Europeabeleid, om daaraan tegemoet te komen, kan worden verbeterd. De Europese integratie heeft zich teveel over de hoofden van de burgers afgespeeld. Er dient een grotere openheid van besluitvorming te worden geboden en het beleid dient zich bij uitstek te richten op onderwerpen die het beste op Europees niveau kunnen worden verwezenlijkt, terwijl de

rest moet worden overgelaten aan Nederland zelf. Er moeten duidelijke keuzen worden gemaakt. Nicolai acht de oprichting van het Internationale Strafhof, met zijn zetel te Den Haag, illustratief voor de internationale aspiraties van de Europese Unie en hij is van mening dat de grenzen van de uitbreiding van de EU zijn bereikt. En: 'om lid van de EU te mogen worden, moeten aspirant-lidstaten een echt Europees land worden.' De komende jaren moeten niet meer 'in het teken staan van expansie maar van consolidatie' (blz. 50-51). Turkije acht hij een grensgeval. Desalniettemin zet hij uiteen waarom zijns inziens Turkije lid kan worden. Het besluit daartoe is reeds jaren geleden genomen en Turkije heeft de EU veel te bieden. Het land heeft een enorm economisch potentieel en het heeft met het oog op de gas- en olietoevoer en het beleid van de NAVO (waarvan Turkije steeds een trouw lid is geweest) een belangrijke strategische ligging, die van grote waarde is voor de EU. Toelating van Turkije zou onderstrepen dat de tegenstelling tussen de westerse en de islamitische wereld kan worden overbrugd en 'dat Europa niet exclusief christelijk is georiënteerd, maar sinds het humanisme is gebouwd op de omgang met verschillen' (blz. 54). Nicolai concludeert dat de Europese Unie Nederland versterkt. We hebben niet zozeer 'minder', maar 'een beter Europa' nodig. En ten slotte is Europa 'ook een droom, een beschavingsideaal dat onszelf en anderen in Europa en de rest van de wereld tot voorbeeld strekt. Maar de droom vergt nieuwe daden.' (blz. 90) (F.v.d.B.)